

Oppimisen, työskentelyn ja käyttäytymisen arviointi

<https://i.ytimg.com/vi/msjoeGvQZDQ/maxresdefault.jpg>

Arvioinnin kehittämisen paikalliset painopisteet

Vihdin kunnassa painotetaan monipuolista, kannustavaa, myönteisyyttä oppimista kohtaan ja oppimispolkua vahvistavaa arviointipalautetta. Korjaava palaute sisältää oikeaan suuntaan ohjaavaa tietoa. Arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Painopiste on oppimisen arvioinnissa, eikä oppilaan arvioinnissa. Oppilaita ei myöskään verrata toisiinsa. Arviointi painottuu oppilaan oppimisen vahvuuksiin.

Arvioinnin tavoitteina on erityisesti sisäisen motivaation syöttäminen ja vaaliminen ja oman oppimisen omistaminen. Vihdin kunnassa vahvistetaan tavoitteellisesti arvioinnin kautta myös tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojen aikainen arviointi

Kaikessa oppimiseen liittyvän toiminnan arvioinnissa korostetaan monipuolisuutta ja vuorovaikutteisuutta, ja siinä painotetaan ennakoivan, tavoitteellisen, oppimisen aikaisen ohjaavan ja vahvistavan arvioinnin merkitystä. Oppimisen aikana arvioidaan erilaisia taitoja, samoin luodaan tavoitteet oppimaan oppimiselle ja koululaisena olemiselle.

Opettajan suorittaman arviointityön painopiste ei ole summatiivisessa arvioinnissa (kokeiden, aineiden, tuotoksien arvottamisessa). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opettaja ohjaa oppilasta oman kehityksen ja edistymisen havainnointiin, ei niinkään esimerkiksi hyvään arvosanaan. Nämä kasvattavat sisäistä oppimismotivaatiota oppiainetta ja oppimista kohtaan. Opettaja reflektoi myös monipuolisesti omaa työtään mm. oppijoiden innostuksen, motivaation, oppimistulosten sekä oppijoilta, huoltajilta ja kollegoilta saadun palautteen pohjalta. Opettajan tekemään jatkuvaan arviointityöhön kuuluvat ennakoiva arviointi tavoitteiden asettelussa, prosessinaikainen tavoitteiden uudelleenarviointi sekä summatiivinen arviointi.

Formatiivisen arvioinnin ja palautteen antamisen periaatteet, kokonaisuus ja pedagoginen tehtävä

Formatiivisessa arvioinnissa, oppimisprosessin alussa tavoitteet avataan ja määritellään oppilaiden kanssa. Tavoitteet tulee määrittää riittävän pieniksi, konkreettisiksi ja selkeiksi kokonaisuuksiksi. Oppimisen tavoitteiden tulee olla realistisia, sekä ohjata oppimisen keinoja ja mahdollisten tukikeinojen valintaa.

Formatiivisessa arvioinnissa on tavoitteena kerätä todisteita oppilaan ajattelusta ja laaja-alaisesta oppimisesta. Se on vuorovaikutusta oppilaiden ja opettajan välillä, joka tekee oppilaiden ajatukset näkyviksi heille itselleen ja opettajalle. Arviointi kannustaa uteliaisuuteen. Se auttaa oppilaita näkemään asioita eri näkökulmista ja tuomaan omia ajatuksiaan esille. Se antaa mahdollisuuden keskusteluun ja tieteelliseen argumentointiin, missä oppilaat oppivat kysymään parempia kysymyksiä ja hankkimaan syvällisiä vastauksia. Se auttaa ymmärtämään oppilaan taitoja soveltaa oppimaansa.

Oppimisen aikainen arviointi on luonteeltaan oppimisen pulmia huomioivaa ja niihin ratkaisuja etsivää ohjausta. Samoin ohjaus kannustaa ja rohkaisee oppimisen syventymiseen ja vahvistaa oppimisen iloa ja oppilaan vahvuuksia arvostavalla ja motivoivalla tavalla. Oppimisen aikaisessa arvioinnissa ohjataan oppilasta huomioimaan, tiedostamaan ja tunnistamaan hänen käyttämiään strategioita ja niiden osia. Virheitä arvostetaan oppimismahdollisuutena. Opettaja havainnoi ja reagoi myös tarjoamalla uusia keinoja oppimiseen. Kaikki oppimisen aikainen arviointi ja palaute on positiivista ja kannustavaa.

Summatiivinen arviointi suoritetaan opintojakson päätteeksi. Tarkoituksena on mitata ja dokumentoida, kuinka syvää ja laajaa oppilaan oppiminen on ollut koko oppimisprosessin aikana, onko tavoitteet toteutuneet. Uudessa opetussuunnitelmassa summatiivinen arviointi tarkoittaa koko formatiivisen arvioinnin summaamista, eikä yhtä summatiivista koetta. Tämä voi olla numeerista tai sanallista arviointia. Summatiiviseen arviointiin voivat osallistua opettajan lisäksi myös vertaisopiskelijat, oppilaat tai huoltajat opettajan tarkoituksenmukaisesti katsomalla tavalla. Oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa. Tähän ei tarvita diagnoosia/lausuntoa tai tehostetun tuen päätöstä.

Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi

Vihdin kunnassa lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta kyseisessä oppiaineessa. Oppilalle annetaan lukuvuosidistys lukuvuoden päätyttyä. Oppiaineiden osalta todistukseen merkitään, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista.

Sanallisessa arvioinnissa (vuosiluokilla 1-4) arvioidaan sitä, miten oppija on edistynyt omalla opinpolullaan eri oppiaineissa, oppimistaidoissa ja laaja-alaisessa oppimisessa.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tieto- ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan.

Valmistavassa opetuksessa olevat oppilaat arvioidaan sanallisesti, paitsi päättöarvioinnissa. Oppilaiden, joilla on yksilöllistettyjä oppiaineita, päättöarviointi voi olla sanallinen. Toiminta-alueittain opiskelevat oppilaat saavat sanallisen arvioinnin.

Yhdeksännen luokan oppilalle annetaan tarvittaessa erillinen välitodistus jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Välitodistuksessa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättöarvioinnissa. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. vuosiluokalla annettavaan välitodistukseen.

Itsearviointi ja vertaisarviointi

Vuorovaikutteinen arviointi, itsearviointi ja vertaisarviointi ovat keskeinen osa oppimisprosessia. Näiden tavoitteellinen harjoittelu on jatkuvaa.

Itsearvioinnilla oppilasta kannustetaan asettamaan omia tavoitteitaan sekä seuraamaan ja arvioimaan asettamiensa tavoitteiden toteutumista. Itsearviointia harjoitellaan oppimaan oppimisen taitona. Itsearvioinnilla tarkoitetaan mm. oman työskentelyn, asenteen, vuorovaikutustaitojen, opiskelutaitojen sekä opiskelutottumusten arviointia sisällön oppimisen lisäksi. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Vihdin kunnassa itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin edellytyksiä vahvistetaan ohjaamalla tietoisuustaitoihin. Painopiste siirtyy opittavasta tiedosta opittaviin taitoihin ja kykyihin. Itsearviointia on kaikki se pohdinta, jolla oppija itse ennakoii, havainnoi, arvioi ja ohjaa omaa työskentelyään. Jokaisella on oikeus kokea

onnistumisia ja epäonnistumisia. Onnistumiset antavat mahdollisuuden tiedostaa omia taitoja, vahvuuksia, voimavaroja ja kiinnostuksen kohteita. Epäonnistumiset antavat arkeen saumattomasti kuuluvan oppimisolustan sen havaitsemiseksi, mitä kannattaa jatkossa tehdä toisin. Itsearviointi voi olla suullista tai kirjallista.

Itsearvioinnissa on myös keskeistä miten ja miksi jotakin opitaan. Tämä ruokkii motivaatiota sekä itsehallinnan tunnetta. Se on avain toiminnanohjauksen vahvistamiseen.

Vertaisarviointi on myös opittava taito. Vertaisarvioinnilla tarkoitetaan arviointia, jossa tarkastellaan toisen työskentelyä, vahvuuksia ja taitoja sekä tuotosta. Vertaisarvioinnissa korostuvat toisessa havaittavat positiiviset seikat ja palaute on luonteeltaan pääosin vahvistavaa ja positiivista. Vertaisarvioinnissa voi tulla esille myös korjaus- ja parannusehdotuksia. Vertaisarviointi ei kohdistu henkilöön, vaan toimintaan ja tuotokseen.

Opinnoissa eteneminen

Oppilas siirtyy luokalta seuraavalle, kun hän on hyväksytysti suorittanut kyseisen luokan tavoitteet eri oppiaineissa.

Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuusikänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta. Sivistyskeskus antaa tässä toimintasäännön ja rehtorilla on päätösvalta.

Luokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Mikäli oppilaan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, keskustellaan tästä välittömästi oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilalle annetaan mahdollisuus osoittaa edistyminen ennen lukuvuoden päättymistä. Osaamisen osoittamiseen oppilas voi käyttää erilaisia näyttömahdollisuuksia. Mikäli oppilas saa hylätyn (4) arvosanan, hänen on mahdollista osoittaa osaamisensa kesäkuun kahden ensimmäisen viikon aikana. Järjestelyistä vastaa oppilaan koulu.

Jos suoritushallinnus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolustuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Päätös tehdään häntä opettavien opettajien ja rehtorin toimesta.

Perusopetusasetuksen 11§2 momentin mukaan oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen arviointi

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Toisen ja kolmannen luokan nivelvaiheisiin liittyvä arviointi ja palaute

Toisen ja kolmannen vuosiluokan nivelvaiheen arviointi ja palaute on ohjaavaa palautetta ja se painottuu oppilaan vahvuuksiin oppijana ja oppimisyhteisön jäsenenä. Arvioinnissa otetaan huomioon laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Kuudennen ja seitsemännen luokan nivelvaiheisiin liittyvä arviointi ja palaute

Kuudennen ja seitsemännen vuosiluokan nivelvaiheen arviointi ja palaute on ohjaavaa palautetta, joka painottuu oppilaan työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelumotivaation tukemiseen. Kuudennen luokan päätteeksi käytetään oppiainekohtaisia hyvän osaamisen (8) valtakunnallisia arviointikriteerejä määrittelemään oppilaan arvosanat.

Valinnaisten aineiden arviointi

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arvioinnin, ohjauksen ja palautteen tavoitteena on hyvän käytöksen vahvistaminen.

Käyttäytymisen arvioinnin pohjana käytetään Opetushallituksen ohjeistusta [Järjestyssääntöjen laatiminen](#).

Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki häntä opettavat opettajat. Luokanopettaja/luokanvalvoja tekee koosteen käyttäytymisen arvioinnista. Käyttäytymisen arvioinnissa otetaan huomioon myös oppilaan vertais- sekä itsearviointi.

Käyttäytymisestä annetaan sanallinen arviointi vuosiluokilla 1-4 ja numero vuosiluokilla 5-9, paitsi päättö- ja erotodistukseen. Käyttäytymisestä annetaan arviointi väliarvioinnissa sekä lukuvuositodistuksessa.

Hyvän käyttäytymisen tavoitteet luokilla 1-9

Oppilas

- Arvostaa toisia ja toisten tekemiä töitä ja kunnioittaa ihmisten erilaisuutta
- Noudattaa ohjeita ja koulun järjestyssääntöjä
- Edistää ja kunnioittaa työ- ja opiskelurauhaa sekä huolehtii yhteisestä ympäristöstä ja välineistä
- Toimii hyvien tapojen mukaisesti erilaisissa tilanteissa (mm. tervehtiessä, ruokailussa, juhlissa) ja edesauttaa toiminnallaan myönteistä ja kannustavaa ilmapiiriä.
- Pyrkii ohjauksen ja itsearvioinnin kautta kehittämään käyttäytymistään.

Käyttäytymisen arvosanojen kuvaus

Käyttäytymisen arvostelussa pyritään huomioimaan oppilaan kehitysvaihe sekä mahdolliset poikkeukselliset tapahtumat tai muutokset elinoloissa.

Arvosanoina käytetään 4-10

10 – Oppilas on saavuttanut erinomaisesti käyttäytymisen tavoitteet.

9 – Oppilas on saavuttanut kiitettävästi käyttäytymisen tavoitteet.

8 – Oppilas on saavuttanut hyvin käyttäytymisen tavoitteet.

7 – Oppilas on saavuttanut tyydyttävästi käyttäytymisen tavoitteet.

6 – Oppilas on saavuttanut kohtalaisesti käyttäytymisen tavoitteet.

5 – Oppilas on saavuttanut välttävästi käyttäytymisen tavoitteet. Annetaan kirjallinen perustelu.

4 – Oppilas ei ole saavuttanut käyttäytymisen tavoitteita millään tasolla. Annetaan kirjallinen perustelu.

.

Todistukset

Vihdin kunnan perusopetuksen lukuvuositodistusohjat ovat yhtenäiset kaikissa kouluissa ja ne ovat kunnan käyttämässä oppilashallintojärjestelmässä.

Vuosiluokilla 1-4 lukuvuositodistus on sanallinen arviointi, jonka tavoitteena on tukea oppilaan yksilöllisen oppimisen kehittymistä ja josta ilmenee onko kussakin oppiaineessa tai oppiainekokonaisuudessa suoriuduttu hyväksyttävästi (S). Lukuvuositodistukseen kirjoitetaan lisäksi sanallista arviointia. Vuosiluokilla 5-9 lukuvuositodistus on numeerinen, numeerisen lisäksi voidaan antaa myös sanallista arviointia. Sanallisessa arvioinnissa arvioidaan sitä, miten oppija on edistynyt omalla opinpolullaan eri oppiaineissa, oppimistaidoissa ja laaja-alaisessa oppimisessa.

.

Numeroarvosanat ja niiden kuvaus

10 Erinomainen: Oppilas ylittää lähes kaikissa osioissa opetushallituksen määräämää hyvän osaamisen kuvauksen edellyttämää osaamista.

9 Kiitettävä: Oppilas ylittää useissa osioissa opetushallituksen määräämää hyvän osaamisen kuvauksen edellyttämää osaamista.

8 Hyvä: Oppilas osoittaa oppiaineeseen opetushallituksen määräämää hyvän osaamisen kuvauksen edellyttämää osaamista.

7 Tyydyttävä: Oppilas osoittaa useissa osioissa opetushallituksen määräämää hyvän osaamisen kuvauksen edellyttämää osaamista.

6 Kohtalainen: Oppilas osoittaa joissakin osioissa opetushallituksen määräämää hyvän osaamisen kuvauksen edellyttämää osaamista.

5 Välttävä: Oppilas pystyy osoittamaan vain jossakin määrin ja joissakin osioissa opetushallituksen määräämää hyvän osaamisen kuvauksen edellyttämää osaamista.

4 Hylätty: Oppilas ei ole saavuttanut välttävän arvosanan kuvausta.

.

Väliarviointi

Väliarviointi annetaan vuosiluokilla 1-9. Yhdeksännen luokan välitodistus annetaan päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti.

Vuosiluokilla 1-4 väliarviointi toteutetaan arviointikeskusteluna. Numeerinen välitodistus annetaan vuosiluokilla 5-9, lisäksi voidaan pitää arviointikeskustelu. Yläkoulussa keskustelu on yleisarviointi oppilaan opiskelusta ja toteutetaan vähintään yhden kerran yläkoulun aikana.

Arviointikeskustelu pidetään marras-tammikuun aikana ja välitodistus annetaan koulukohtaisessa lukuvuosisuunnitelmassa määriteltynä aikana. Välitodistusohja on yhtenäinen koko kunnassa ja se löytyy oppilashallintojärjestelmästä. Väliarvioinnissa käytetään kokonaisia numeroita.

Arviointikeskustelun kohteina ovat oppiminen, työskentelytaidot, käyttäytyminen sekä edistyminen eri oppiaineissa. Keskustelussa tulee antaa tietoa oppilaan vahvuuksista ja niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Lisäksi keskustelussa käydään läpi muita oppilaan kannalta ajankohtaisia asioita esimerkiksi kolmiportaisen tuen päivitykset.

.

Arviointikeskustelun periaatteet

- Arviointikeskustelun tavoitteena edellä mainitun lisäksi on antaa tietoa oppilaan saavuttamista oppimistavoitteista ja edistymisestä sekä asettaa tavoitteita tulevalle työskentelylle. Arviointikeskustelun tarkoitus on kuulla ennen kaikkea oppilaan omia, opettajan ja huoltajan näkemyksiä.
- Keskustelun tulee olla avointa ja luottamuksellista ja siihen tulee valmistautua huolellisesti etukäteen.
- Kouluissa keskustelun järjestävät luokanopettajat ja luokanvalvojat. Tarvittaessa keskusteluihin voi osallistua myös oppilaan muita opettajia.
- Luokanopettaja ja luokanvalvoja saavat arviointitietoa muilta oppilasta opettavilta opettajilta sekä koulun henkilökunnalta.
- Arviointikeskustelut ovat osa opettajan työtä.
- Oppilaan arvioinnista ja sen eri muodoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille ainakin lukuvuoden alussa.
- Huoltajat osallistuvat arviointikeskusteluun.

.

Muita arvioinnin muotoja

Yhteisöllisessä arvioinnissa arvioidaan Vihdin perusopetuksen tai yksittäisen koulun tai esimerkiksi tiimin opetus- ja toimintakulttuuria, kuten arvoja, linjauksia, toimintatapojen toimivuutta, tavoitteita tai tavoitteiden saavuttamista.

Arviointiin voivat osallistua huoltajat mm. vanhempainyhdistyksen, vanhempainiltojen, yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän tai muun yhteistyöryhmän työskentelynä ja vastaamalla kyselyihin.

Henkilökunta ja oppijat osallistuvat arviointiin omilla areenoillaan, esim. luokka- ja opettajakokouksissa.

Opettajan tulee myös arvioida omaa toimintaansa ja pyrkiä kehittämään omaa työskentelyään arviointipalautteen kautta.

Koulukohtaisissa lukuvuosisuunnitelmissa arvioidaan opetussuunnitelman toteutumista vuosittain.

Koulukohtaisissa lukuvuosisuunnitelmissa määritellään muut tiedottamisen ja arviointipalautteen antamisen muodot ja ajankohdat.

.

Arviointi ja yhteistyö huoltajien kanssa

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuosidistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

Myös huoltajia voidaan kutsua mukaan arviointiin. Huoltaja arvioi lapsen työskentelyä, paneutumista, kouluasioista huolehtimista ja kehitystä tiedoissa ja taidoissa. Samalla huoltaja voi arvioida omaa tapaansa tukea ja auttaa lastaan koulupolulla sekä kannustavan, positiivisen palautteen antamista. Huoltaja voi osallistua myös tavoitteiden asetteluun yhdessä lapsen ja opettajan kanssa. Huoltaja voi antaa rakentavaa palautetta myös opettajalle tai koululle esimerkiksi kyselyjen yhteydessä. Huoltajien antama arviointi itselleen, lapselleen ja koululle luo hyvän yhteistyöväylän kodin ja koulun välille ja luo läpinäkyvyyttä koulutyölle.

.

Päätösarviointi

Päätösarvioinnin toteutus

Päätöarvioinnin kokonaisuus muodostuu kuntakohtaisen tuntijaon mukaisesti ja päättötodistuksen muoto on yhtenäinen Vihdin kunnassa.

.

Valinnaisaineiden arviointi päätöarvioinnissa

Kahden vuosiviikkotunnin valinnaiset aineet arvioidaan numeerisesti. Yhden vuosiviikkotunnin valinnaisaineet arvioidaan hyväksyty/hylätty asteikolla.

.